

COVID-19'un Uyum Süreçlerine, İç ve Dış Soruşturmalara Etkisi

Dünya Sağlık Örgütü'nün 11 Mart 2020 tarihinde yaptığı açıklamayla[1] pandemi olarak ilan edilen COVID-19 salgını, değişen çalışma koşulları ile beraber şirketlerin uyum süreçleri üzerinde de kaçınılmaz etkilere neden olmuştur. Gerek uzaktan ve esnek çalışma modellerinin yaygınlaşması, gerekse kriz döneminin bireyler üzerinde yarattığı finansal ve psikolojik baskılar nedeniyle, birçok şirket bu dönemde sayıca artan ve tür değiştiren suistimal vakalarıyla karşı karşıya kalmıştır veya halihazırda henüz keşfedilmemiş suistimal vakaları yaşamaktadır. Bu makalenin yazım tarihi itibarıyla salgın kapsamında artan vaka sayıları ve pratikte birçok şirketin iş yerlerine fiziki dönüş sürecini ertelemeye yönelik kararları doğrultusunda, pandeminin söz konusu etkilerinin önümüzdeki yıla da sirayet edeceği değerlendirilmektedir. Son dönemde yapılan araştırmalara göre Türkiye'deki CFO'ların %67'si salgında olası bir ikinci dalganın iş yerine dönüşleri olumsuz yönde etkileyeceğini düşünmekte olup[2], uluslararası bağımsız yayınlar da bu öngörüğü destekleyen veriler sağlamaktadır.

Uluslararası Suistimal İnceleme Uzmanları Derneği ("ACFE") tarafından yayımlanan COVID-19 Yükselişinde Suistimler hakkında kıyaslama raporu uyarınca[3], Ağustos 2020 itibariyle çalışmaya dahil olan katılımcıların %77'sinin genel suistimal oranlarında bir artış gözlemlediği ve bu katılımcıların üçte birinin söz konusu artışın kayda değer bir oranda olduğunu not ettiği görülmektedir. Öte yandan, katılımcıların %92'sinin gelecek yılda da genel suistimal seviyesinde artış yaşanmasını beklediği ifade edilmektedir. Bu katılımcıların neredeyse yarısı, söz konusu artışın kayda değer bir oranda seyretmesini beklemektedir.

Anılan çalışmada, Eylül 2020 itibariyle COVID-19 nedeniyle en sık gözlemlenen beş suistimal türünün:

- Siber Suistimaller (Genel Artış: 83%, Belirgin Artış: 47%),
- İş Durumu Bildirimlerine İlişkin Suistimaller[4] (Genel Artış: 73%, Belirgin Artış: 41%)
- Tedarikçi ve Satıcı Suistimalleri (Genel Artış: 69%, Belirgin: 33%)
- Ödeme Suistimalleri (Genel Artış: 68%, Belirgin: 31%)

- Kimlik Hırsızlığı (Genel Artış: 67%, Belirgin Artış: 29%)

olduğu ortaya konulmuştur[5].

Söz konusu çalışmada, suistimallerle mücadelelen salgın koşullarında daha zorlu bir hal almasının baş nedeni olarak farklı yerlerde bulunan bireylerin tabi olduğu fiziksel kısıtlamalar gösterilmiştir. Bu doğrultuda katılımcılar, mevcut koşullarda suistimal ile mücadelede öne çıkan zorluklar arasında seyahat engelleri, delillere erişim sağlayamama ve soruşturmaların uzaktan yürütülmesi gibi hususların olduğuna işaret etmiştir. Gerçekten de söz konusu engellerin, pratikte uyum ve iç soruşturma süreçlerinin olağan akışının dışında seyretmesine sebep olduğu görülmektedir. Bu kapsamda gerek uyum görevlileri gerekse iç soruşturma süreçlerinin hukuki boyutunu yönetenler için, yeni suistimal vakalarına kapı aralayan siber güvenlik tehditleri, uzaktan yürütülen soruşturmaların gizliliğinin sağlanması, delillerin elde edilmesi ve karşı tarafla paylaşılması gibi dikkate alınması gereken birçok yeni husus ortaya çıkmıştır.

Öte yandan, organizasyon içerisinde karşı karşıya kalınan yeni zorlukların yanı sıra, savcılık veya idari kurumlar nezdinde yürütülen dış soruşturmalara ilişkin de değerlendirilmesi gereken yeni hususlarla karşılaşmıştır. 2020/4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi[6] ve hemen akabinde Hakimler ve Savcılar Kurulu ("HSK") tarafından yayınlanan 23 Mart 2020 tarihli yazı[7] ile, acil ve tutuklu işler ile yürütmenin durdurulması istemlerinin yerine getirilmesi için her birimden yeterince nöbetçi mahkeme ve Cumhuriyet savcısı belirlenmek suretiyle geri kalan hâkim ve Cumhuriyet savcılarının evden çalışacağı bildirilmiştir. Ardından 7226 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un[8] Geçici 1. Maddesi uyarınca yargıya ilişkin sürelerin 30 Nisan 2020 tarihine kadar durdurulmasını takiben HSK, 30 Mart 2020 tarihinde, erteleme süresince hâkim ve Cumhuriyet savcılarının uhdelerinde bulunan iş ve işlemleri mümkün olduğunca uzaktan çalışma, dönüşümlü çalışma gibi esnek çalışma yöntemleri kapsamında takip etmeleri, bu kapsamda dava dosyalarının incelenmesi, kararların süresi içerisinde yazılması ve diğer zorunlu adli hizmetlere ilişkin yükümlülüklerini imkan dahilinde evden yerine getirmeleri gerektiğinin bildirilmesine karar vermiştir[9]. Nitekim HSK, 30 Nisan 2020 tarihli kararı ile söz konusu tedbirlere 15 Haziran 2020 tarihine kadar devam olunmasına karar

Gerek organizasyon içerisinde gerekse adli soruşturma sürecinde karşı karşıya kalınabilecek riskler nedeniyle, pandeminin sebep olduğu olağanüstü koşullarda şirketlerin suistimal tespit yöntemlerini, standart ve kontrollerini, eğitim ve denetimlerini, risk değerlendirme süreçlerini ve zarar giderme mekanizmalarını etkin şekilde devreye alması her zamankinden daha önemli bir hal almıştır. Bu makalenin yazım tarihi itibarıyla artmakta olan vaka sayıları ile şirketlerin uzaktan ve esnek çalışma süreçlerini uzatma yönündeki iradeleri dikkate alındığında, pandeminin etkilerinin önümüzdeki yıla da sirayet edeceği değerlendirilmektedir.

GÜN + PARTNERS

AVUKATLIK BÜROSU

Katkılarından dolayı Kardelen Özden'e teşekkür ederiz.